

Sygn. akt VU 833/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant sekretarz Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M..

o wypłatę odsetek

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M..

z dnia 2.01.2013 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 833/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 stycznia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M.. odmówił wnioskodawczyni J. K. prawa do odsetek od świadczenia rentowego wypłaconego za okres od 1 października 2010 roku do 31 stycznia 2013 roku, wynikającego z decyzji z dnia 2 stycznia 2013 roku.

Odwołanie od tej decyzji w dniu 11 lutego 2013 roku złożyła J. K., wnosząc o przyznanie odsetek od świadczenia rentowego. Podnosiła, że we wskazanym okresie została niesłusznie pozbawiona przez ZUS środków do życia.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił,

co następuje:

Wnioskodawczyni J. K. była uprawniona do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w okresie od 1 czerwca 2002 roku do dnia 30 września 2010 roku.

(dowód: Wyrok SA w Łodzi z dnia 5.01.2006 r. k. 21, decyzje ZUS z dnia 27.02.2006 r. k. 41, z dnia 12.11.2007 r. k. 123, z dnia 21.10.2008 roku k. 211 akt rentowych)

Kolejny wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy wnioskodawczyni złożyła

w dniu 29 lipca 2010 roku. Decyzją z dnia 22 października 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawczyni prawa do renty, albowiem Lekarz Orzecznik ZUS oraz Komisja Lekarska ZUS stwierdzili, że nie jest ona niezdolna do pracy.

(dowód: decyzja ZUS k. 285 w aktach rentowych, uzasadnienie w sprawie VU 1213/10 k. 40-44 załączonych akt VU 1213/10)

Od decyzji tej wnioskodawczyni odwołała się do Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim. Sąd Okręgowy prowadził postępowanie dowodowe celem ustalenia, czy wnioskodawczyni jest niezdolna do pracy i w jakim stopniu. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy psychiatry J. C. i psychologa M. P.. Z uwagi na zgłoszone przez wnioskodawczynię zarzuty do złożonych opinii, Sąd Okręgowy dopuścił w sprawie dowód z opinii kolejnego biegłego psychiatry B. J.. Wszyscy wskazani biegli byli zgodni, że wnioskodawczyni jest zdolna do pracy zarobkowej.

(dowód: odwołanie k. 2, postanowienia o dopuszczeniu dowodów z opinii biegłych k. 6, 20, opinie biegłych k. 11-13verte, 28-29, w aktach sprawy VU 1213/10)

Wyrokiem z dnia 2 marca 2011 roku, wydanym w sprawie VU 1213/10 Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji z dnia 22 października 2010 rok.

(dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. k. 37 w aktach sprawy VU 1213/10)

Apelację od powyższego wyroku złożył pełnomocnik wnioskodawczyni.

(dowód: apelacja k. 50-53 w aktach sprawy VU 1213/10)

Sąd Apelacyjny w Łodzi rozpoznając apelację dopuścił w sprawie dowód z opinii biegłego neuropsychologa dr L. S. i psychiatry dr n. mad. K. K. oraz z uzupełniającej ustnej opinii biegłych psychiatrów K. K., B. J. i J. C..

(dowód: postanowienie k. 66verte i k. 111verte, zarządzenie k. 93, opinie k. 71-71verte, 94-96, 111verte-112verte w aktach sprawy VU 1213/10).

Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 18 września 2012 roku, wydanym w sprawie III AUa 536/11, po uzupełnieniu postępowania dowodowego, zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznał J. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 października 2010 roku do 30 września 2013 roku oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. M.. na rzecz J. K. kwotę 150 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

(dowód: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi k. 113-113verte wraz z uzasadnieniem k. 114-118 w aktach sprawy VU 1213/10)

Pełnomocnik organu rentowego w dniu 22 października 2012 roku wniósł o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego. Wniosek ten wpłynął do Sądu Apelacyjnego w Łodzi w dniu 24 października 2012 roku.

(dowód: wniosek k. 119, koperta k. 121 w aktach sprawy VU 1213/10)

Pełnomocnik wnioskodawczyni w dniu 25 października 2012 roku wniósł o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego. Wniosek ten wpłynął do Sądu Apelacyjnego w Łodzi w dniu 29 października 2012 roku.

(dowód: wniosek k. 124 , koperta k. 125 w aktach sprawy VU 1213/10)

Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi został wysłany pełnomocnikowi wnioskodawczyni oraz organowi rentowemu w dniu 4 grudnia 2012 roku. Pełnomocnik wnioskodawczyni otrzymał go w dniu 11 grudnia 2012 roku zaś organ rentowy w dniu 10 grudnia 2012 roku.

(dowód: potwierdzenia odbioru k. 137 i 138 w aktach sprawy VU 1213/10)

W dniu 12 grudnia 2012 roku pełnomocnik organu rentowego poinformował, że nie będzie w przedmiotowej sprawie wnosił skargi kasacyjnej a także wniósł o zwrot akt rentowych J. K. celem wykonania prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi.

(dowód: pismo k. 131, koperta k. 132 w aktach sprawy VU 1213/10)

Akta rentowe zostały zwrócone Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M.. przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w dniu 18 grudnia 2012 roku. Organ rentowy otrzymał je w dniu 20 grudnia 2012 roku.

(dowód: pismo o zwrocie k. 134 w aktach sprawy VU 1213/10, potwierdzenie wpływu k. 287 w aktach rentowych)

W dniu 2 stycznia 2013 roku organ rentowy, w wykonaniu powyższego orzeczenia, wydał decyzję o przyznaniu wnioskodawczyni prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 października 2010 roku do dnia 30 września 2013 roku i wypłacił wnioskodawczyni należne wyrównanie za okres od 1 października 2010 roku do dnia 31 stycznia 2013 roku.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 02.01.2013 r. k. 303 w aktach rentowych)

We wniosku z dnia 7 grudnia 2012 roku J. K. wniosła o wypłatę odsetek od świadczenia rentowego od 2010 roku. W wyniku rozpoznania tego wniosku ZUS wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję.

(dowód: wniosek k. 289 akt rentowych, decyzja ZUS z dnia 02.01.2013 r. k. 305 akt rentowych)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w ustalaniu świadczeń z ubezpieczenia emerytalno-rentowego określa art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2009, Nr 205, poz. 1585 ze zm.), który stanowi, iż jeżeli Zakład (Ubezpieczeń Społecznych) – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, iż zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych określenie: „nie ustalił prawa do świadczenia” oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00 – OSNP 2002, nr 20, poz. 501), a zatem w tym ostatnim przypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając świadczenia naruszył

przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03 – OSNP 2005, nr 10, poz. 147).

Zasady przyznawania i wypłacania świadczeń emerytalno-rentowych reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Zgodnie z art. 118 ust. 1 tej ustawy, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Przepis art. 118 ust. 1a ostatnio powołanej ustawy stanowi natomiast, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Warunkiem zapłaty odsetek jest zatem wypłacenie świadczenia po upływie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Przez wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności należy rozumieć rozstrzygnięcie ostatniej kwestii, koniecznej do ustalenia uprawnień (lub ich braku) osoby ubezpieczonej. Za dzień wyjaśnienia tej okoliczności można uznać dzień wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności organ ten nie ponosi odpowiedzialności.

W świetle powyższych unormowań podkreślić należy, że wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do wydania decyzji należy do organu rentowego. Nie zmienia tego faktu wejście w życie art. 118 ust. 1a ustawy. Przepis ten ma bowiem wąski zakres przedmiotowy. Sens wyrażonej w tym przepisie normy prawnej jest następujący: „Za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, uznaje się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia, o ile za nie ustalenie tych okoliczności odpowiedzialności nie ponosi organ rentowy” (tak: K. Ślęzak artykuł w Przeglądzie Sądowym 2006/2/94). Podobnie wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 września 2007 roku w sprawie P 11/07, OTK-A 2007/8/97, w którym stwierdził, że przepis art. 118 ust. 1a jest zgodny z Konstytucją, ale tylko pod warunkiem ściśle określonej jego interpretacji. Ma on być rozumiany w ten sposób, że za dzień wydania ostatniej decyzji uznaje się dzień wpływu do ZUS prawomocnego orzeczenia sądu, gdy postępowanie nie było zawinione przez organ rentowy. W związku z tym w sytuacji, gdy uprawniony występuje z roszczeniem o zapłatę odsetek, obowiązkiem sądu jest ustalenie, czy za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia odpowiedzialność ponosi organ rentowy.

W będącej przedmiotem osądu sprawie, wnioskodawczyni nabyła prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy dopiero w wyniku postępowania sądowego, zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 18 września 2012 roku, sygn. akt III AUa 536/11, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 2 marca 2011 roku, sygn. akt VU 1213/10 oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego. W wyroku w sprawie III AUa 536/11 Sąd Apelacyjny w Łodzi nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Wprawdzie brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa w art. 118 ust. 1a ustawy, nie pozbawia osoby ubezpieczonej prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia, ale wówczas to na ubezpieczonym zgodnie z art. 6 k.c. spoczywa ciężar wykazania tej okoliczności (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11 – OSNP 2011, nr 19-20, poz. 255).

Odnosnie odpowiedzialności organu rentowego i obowiązku zapłaty odsetek w wyniku zmiany jego decyzji w postępowaniu sądowym wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UK 345/08 (OSNP 2010, nr 23-24, poz. 293) wskazując, iż organ rentowy nie ma obowiązku wypłaty odsetek od świadczenia rentowego przyznanego w terminie 30 dni od wpływu prawomocnego wyroku sądu zmieniającego uprzednią decyzję tego organu odmawiającą prawa do renty, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy

w postępowaniu odwoławczym uzasadnione było ustaleniami, które nie były i nie mogły być znane organowi z uwagi na ograniczenia dowodowe obowiązujące w postępowaniu przed tym organem. W tym miejscu należy podkreślić, iż ocena niezdolności do pracy

w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy wymaga z reguły wiadomości specjalnych – opinii biegłego z zakresu odpowiedniej specjalności medycznej. Istotnym jest przy tym, że ostateczna ocena, czy osoba ubezpieczona jest niezdolna do pracy musi uwzględniać takie elementy jak: poziom kwalifikacji zawodowych ubezpieczonej, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt analizowanej sprawy, wskazać należy, iż przy ustalaniu prawa wnioskodawczyni do renty z tytułu niezdolności do pracy Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu psychologii i psychiatrii, którzy w oparciu o wyniki badań bezpośrednich ubezpieczonej oraz analizę dokumentacji medycznej zgromadzonej w aktach sprawy nie uznali jej za niezdolną do pracy. Wynik postępowania sądowego pierwszoinstancyjnego potwierdził zatem prawidłowość decyzji organu rentowego w zakresie odmowy przyznania wnioskodawczyni prawa do renty. Dopiero uzupełniony materiał dowodowy na etapie postępowania apelacyjnego w postaci opinii biegłego neuropsychologa dr L. S. i psychiatry dr n. med. K. K. oraz uzupełniającej ustnej opinii biegłych psychiatrów K. K., B. J. i J. C., umożliwił Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi merytoryczną kontrolę zaskarżonego wyroku i przedmiotowej decyzji, która w konsekwencji doprowadziła do przyznania wnioskodawczyni prawa do renty.

W takiej sytuacji organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji zgodnej z prawem. Wyjaśnienie tej okoliczności wymagało przeprowadzenia dodatkowego postępowania dowodowego jeszcze na etapie postępowania apelacyjnego. Ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji przez ZUS była zatem dopiero data wpływu do organu rentowego prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 18 września 2012 r., wydanego w sprawie sygn. akt III AUa 536/11, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 2 marca 2011 roku, sygn. akt VU 1213/10 oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznającego J. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 października 2010 roku do 30 września 2013 roku **tj. 10 grudnia 2012 roku.**

Organ rentowy wydał decyzję o przyznaniu wnioskodawczyni prawa do renty w wykonaniu prawomocnego wyroku sądowego w dniu 2 stycznia 2013 roku. Tym samym zachował 30-dniowy termin określony w art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Skoro tak, to bezzasadnym jest twierdzenie, że zaistniało opóźnienie w przyznaniu świadczenia, uzasadniające przyznanie odsetek. Jeszcze raz bowiem należy podkreślić, iż ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji o przyznaniu ubezpieczonej prawa do renty była data wpływu do organu rentowego wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi. Z tą bowiem chwilą organ rentowy mógł dopiero wydać decyzję o przyznaniu wnioskodawczyni prawa do renty.

Z tych wszystkich względów, w ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do wypłaty wnioskodawczyni odsetek od wyrównania renty i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak sentencji wyroku.